

ingediend op **1640** (2022-2023) – Nr. 1
21 maart 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Karin Brouwers en Johan Deckmyn

van het verslagmoment
van de Europese Raad van 9 februari 2023

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneekhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Matthias De Moor	4
1.	Deelname aan de Belgische delegatie	4
2.	Oekraïne.....	4
3.	Migratie	6
4.	Economie.....	8
5.	Aardbeving in Turkije en Syrië.....	10
6.	Spanningen tussen Kosovo en Servië	10
7.	Vlaamse visienota Competitiviteit en Europees industriebeleid.....	10
II.	Bespreking.....	11
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	11
1.1.	Tussenkomst van Johan Deckmyn	11
1.2.	Tussenkomst van Philippe Muyters	13
1.3.	Tussenkomst van Karin Brouwers	13
1.4.	Tussenkomst van Karl Vanlouwe	14
2.	Antwoorden van Matthias De Moor	16
2.1.	Antwoorden op de vragen van Johan Deckmyn	16
2.2.	Antwoorden op de vragen van Philippe Muyters	19
2.3.	Antwoorden op de vragen van Karin Brouwers.....	20
2.4.	Antwoorden op de vragen van Karl Vanlouwe	21
	Gebruikte afkortingen	24
	Bijlage: Aanvullende informatie verstrekt door Matthias De Moor	25

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme vond op 14 februari 2023 een debriefing plaats over de Europese Raad van 9 februari 2023. Er werd toelichting verschaft door Matthias De Moor, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie.

I. Inleidende uiteenzetting door Matthias De Moor

Matthias De Moor wijst er bij de aanvang van zijn uiteenzetting op dat de voorbije Europese Raad normaliter was gepland op zowel donderdag 9 als vrijdag 10 februari. Men is er echter in geslaagd om de hele agenda op een – weliswaar heel lange – dag af te werken.

1. Deelname aan de Belgische delegatie

Verder verblijdt hij de commissie met de mededeling dat hij voor het eerst effectief deel heeft mogen uitmaken van de Belgische delegatie. Ook in dat opzicht vormt deze top dus een erg belangrijk moment. Hij dankt de commissie voor het feit dat ze herhaaldelijk het signaal gegeven heeft dat er nu eindelijk eens werk gemaakt moest worden van deze kwestie.

De spreker licht daarna kort toe hoe zo'n deelname aan een nationale delegatie concreet verloopt en geeft in dat verband ook enkele praktische bedenkingen mee. Hij laat daarbij vooreerst opmerken dat er nu dus wel een Vlaamse aanwezigheid is geweest, maar dat de strijd toch nog niet helemaal gestreden is. Ook Wallonië en Brussel hebben immers hun interesse getoond om mee deel te kunnen uitmaken van de Belgische delegatie. Uit overleg tussen het kabinet-Jambon, het kabinet van de federale premier en de kabinetten van de andere ministers-presidenten is een eerste voorlopige oplossing uit de bus gekomen voor deze kwestie. Er zouden meer bepaald twee plaatsen worden voorbehouden voor de drie geïnteresseerden, wat zou nopen tot het hanteren van een rotatiesysteem. De totale Belgische delegatie moet passen in de 10+1-formule. In die formule staat het cijfer 1 voor de federale premier. Het cijfer 10 staat voor vier kabinetsleden van de premier, de Belgische permanente vertegenwoordiger bij de EU, de Antici (degene die effectief de notulering voor de Belgische delegatie doet, zie ook verder), twee federale woordvoerders en twee deelstaatvertegenwoordigers. Het is nu de betrachting om in de toekomst tot drie plaatsen te komen voor de deelstaatvertegenwoordigers (Vlaanderen, Brussel, Wallonië). Maar die strijd moet nog gevoerd worden. Zolang dat niet gerealiseerd is zal er gewerkt moeten worden met een rotatiesysteem. Voor de afgelopen Europese Raad konden Vlaanderen en Wallonië deelnemen, maar viel Brussel uit de boot. Het spreekt voor zich dat er vanuit Vlaanderen voor gepleit wordt om Vlaanderen maximaal aanwezig te laten zijn op de Europese Raaden. Vlaanderen kan er zich daarbij op beroepen altijd al het meest geïnteresseerd geweest te zijn in die vertegenwoordigingskwestie. Maar ondertussen is ook bij de andere deelstaten de belangstelling daarvoor gegroeid.

2. Oekraïne

De aanwezigheid van president Volodimir Zelensky van Oekraïne maakt van deze Europese Raad een historische gebeurtenis. Nagenoeg de hele Europese Raad werd hierdoor inhoudelijk sterk getekend, om van het logistieke gegeven nog maar te zwijgen. De Europese top verliep daardoor bijwijlen ook wat chaotisch. Daar waar het, bijvoorbeeld, oorspronkelijk de bedoeling was om de besprekingen te starten vanaf tien uur 's ochtends, is men pas omstreeks half zeven 's avonds van start kunnen gaan. Zijn eerste deelname aan de Belgische delegatie betekende voor Matthias De Moor dus vooral veel wachten. Maar dat gaf dan weer gelegenheid om kennis te maken met de andere delegatieleden. Het bezoek van de Oekraïense

president was ook erg belangrijk. Naast maximale media-exposure en toespraken voor het Europees Parlement en de Europese Raad, heeft hij ook de koning ontmoet. Daarnaast zijn er in de marge van de Europese Raad ook diverse gesprekken geweest tussen president Zelensky en verschillende lidstaten. Die gesprekken waren mee debet aan de verlate opstart van de werkzaamheden van de Europese Raad. Men moet zich dat voorstellen als een soort break-outsessies waarbij groepen van telkens vier à vijf lidstaten met hem overleg konden plegen. Het hoeft niet te verbazen dat van Oekraïense kant vooral om militaire steun gevraagd werd. President Zelensky had in wezen een soort verlanglijst bij van militair materieel en wapentuig waar de Oekraïners dringend behoefte aan hebben op het terrein. De verschillende Europese leiders werden, groep per groep, in die zin bevroegd. Hoe dan ook had dit bezoek een hoge symbolische waarde, temeer daar het heel snel volgde op de Europees-Oekraïense top van de week daarvoor in Oekraïne. Een aantal belangrijke signalen die toen al werden gegeven, werden nu nogmaals herhaald. Het gaat er dan met name over dat de Europese Unie blijft inzetten op zowel militaire, economische, financiële, humanitaire als politieke steun. Die beleidslijn zal verder gevolgd worden. Met name de militaire steun wordt echter steeds belangrijker, want het laat zich aanzien dat er voor Oekraïne twee à drie kritieke maanden in het verschiet liggen. Aangezien het land nu nog volop in het defensief zit, vraagt het ook voor wat zijn luchtruim betreft de nodige militaire capaciteit, onder de vorm van F-16's en langeafstandsraketten. Hoewel deze vraag wel degelijk in overweging is genomen, zijn er op deze Europese Raad nog geen concrete engagementen over aangegaan kunnen worden.

Ook de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie stond hoog op de agenda van president Zelensky. Hij blijft in dat verband aandringen op het opstarten van de toetredingsonderhandelingen in de loop van 2023. Er leeft daaromtrent ook enige welwillendheid bij de EU. De onderhandelingen openen is immers één ding, ze afronden is nog wat anders. Er kan dus nog een behoorlijk lange periode over die gesprekken heen gaan. De Europese leiders vinden het belangrijk om een sterk politiek signaal uit te sturen dat de toekomst van Oekraïne ergens in de Europese familie ligt. Dat signaal is ook effectief gegeven, maar er zijn geen uitspraken gedaan over hoe snel die toetreding zal gebeuren, laat staan of die desgevallend versneld zou moeten gebeuren. Het mag dus duidelijk zijn dat het toetredingsproces – zoals gebruikelijk – vooral op basis van merites zal gebeuren, die ook afdoende bewezen zullen moeten worden. Vooralnog is zulks niet het geval, hoewel er wel al een aantal positieve stappen gezet zijn. Bij dat laatste kan onder andere gedacht worden aan anticorruptiemaatregelen. Het is echter nog te vroeg om te kunnen gewagen van fundamentele hervormingen of hervormingsprocessen die op termijn effect zullen sorteren. De meeste EU-lidstaten, waaronder ook België, zijn de mening toegedaan dat men hierin zeker niet sneller mag gaan dan nodig. 'Due process' is hier een noodzaak.

Op de Europese Raad kwamen overigens ook nog andere elementen met betrekking tot de Oekraïne-crisis aan bod. Zo onder andere het gebruik van bevroren Russische tegoeden in het kader van de heropbouw van Oekraïne. Matthias De Moor stelt vast dat dat specifieke item steeds prominenter op de agenda komt en dat er ook al verschillende instellingen worden opgetuigd – ook in Brussel – met het oog op het mogelijk maken en faciliteren van de heropbouw van Oekraïne. Bij de daarvoor benodigde middelen denkt men logischerwijze aan de Russische tegoeden die momenteel bevroren zijn. Maar er is momenteel wel nog steeds geen volledige juridische duidelijkheid over deze kwestie, en die is toch wel noodzakelijk. Vanuit Oekraïne zelf dringt men natuurlijk ten eerste aan op het inzetten van die middelen.

Verder wil men vanuit de EU Oekraïne ook bijstaan in zijn 'outreach' naar andere landen. Buiten Europa is Oekraïne in de 'battle for hearts and minds' immers behoorlijk in het nadeel tegenover Rusland, dat bijvoorbeeld in Afrika een stevige

propaganda voert. Het is dus ook zaak om Oekraïne bij te staan in zijn diplomatieke aanwezigheid in de verschillende Afrikaanse landen.

Ook het verder opvoeren van de sanctiedruk kwam opnieuw te berde in de Raadsconclusies. De komende dagen zit er met name een tiende sanctiepakket aan te komen. Daarin zullen opnieuw maatregelen vervat liggen in de zin van extra exportrestricties tegenover Rusland. Het gaat daarbij vooral over goederen voor duaal gebruik. In Oekraïne zijn in Russisch legermaterieel immers allerhande componenten aangetroffen die naast een civiele blijkbaar ook een militaire aanwending kennen. Daarom zullen dergelijke duale goederen vanaf de inwerkingtreding van het tiende sanctiepakket nog minder kunnen worden geëxporteerd naar Rusland. Daarnaast komen er ook nog nieuwe importrestricties, kwestie van de financiering van de Russische oorlogsmachine zoveel mogelijk te reduceren. Het is de bedoeling om een akkoord over dat nieuwe sanctiepakket te finaliseren voor de verjaardag van de Russische inval in Oekraïne, dus voor 24 februari 2023.

Ook werd er melding gemaakt van de positieve stappen die Oekraïne reeds gezet heeft richting EU-lidmaatschap. De Europese Unie neemt akte van de vastbeslotenheid van het land om te voldoen aan de toelatingsvoorwaarden. Wat dus niet hetzelfde is als een erkenning van concrete vooruitgang. Men is met andere woorden zeer voorzichtig geweest qua formulering van een en ander.

Verder kwam ook opnieuw de noodzaak van een juridische veroordeling van de Russische agressie te berde. Dit zou kunnen gebeuren via het Internationaal Strafhof, aangevuld met een instelling die speciaal daarvoor gecreëerd zal worden in Den Haag. Bedoeling is om het Russische regime ook juridisch verantwoordelijk te stellen voor wat er gebeurt in Oekraïne.

Er werden met betrekking tot Oekraïne ook een aantal zaken besproken die finaal de tekst van de Raadsconclusies niet gehaald hebben. Een daarvan was de vraag van Oekraïne dat de Europese Raad de Holodomor zou erkennen als genocide. De Europese Raad heeft in deze kwestie – die ook in dit Vlaams Parlement al de nodige aandacht heeft gekregen – de boot wat afgehouden. Enerzijds werd het item immers te laat op de agenda gezet, terwijl hiervoor anderzijds toch vooral werd verwezen naar de nationale parlementen en naar het Europees Parlement. In een aantal parlementen, waaronder dus ook dit parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1503/1-3), is het thema overigens inderdaad al te berde gekomen. Gezien de huidige omstandigheden is het ook begrijpelijk dat Oekraïne hier groot belang aan hecht.

Een ander item dat te laat op de agenda werd gezet om de Raadsconclusies te kunnen halen, is het idee van gezamenlijke munitieaankopen vanuit Europa. Er wordt nu wel al flink veel militair materieel geleverd aan Oekraïne, maar dat veronderstelt natuurlijk ook de levering van de nodige munitie. Daarom is – min of meer in het verlengde van de recente gezamenlijke aankoop van vaccins – het idee gerezen om over te gaan tot de gezamenlijke Europese aankoop van munitie. De Europese Commissie zou dan een gezamenlijke aanbesteding doen, met betaling door de lidstaten. De lidstaten in kwestie zouden tegelijkertijd zelf ook inzetten op een verhoogde productiecapaciteit van munitie. Duitsland heeft zich daar alleszins al toe geëngageerd en heeft ook al de eerste stappen in die richting gezet. Er mag dus geredelijk van uitgegaan worden dat dit idee van gezamenlijke munitieaankopen in de toekomst verder uitgediscussieerd zal worden.

3. Migratie

Ook migratie vormde een belangrijk aandachtspunt voor de Europese Raad. Wat dat betreft, komt Matthias De Moor ook nog even terug op de kwestie van de samenstelling van de Belgische delegatie. Die Belgische delegatie bestaat uit twee

luiken, enerzijds de delegatie van het kabinet van de federale premier en anderzijds de delegatie van diplomaten en ambtenaren. De federale diplomaten en ambtenaren kunnen rechtstreeks zaken bespreken met de kabinetsdelegatie. Bij een kwestie als migratie werd aan de spreker snel duidelijk gemaakt dat het om een federale bevoegdheid ging. Daardoor kon hij ter plekke ook niet alles van de rapportering in 'real life' meekrijgen. Die real life behoeft enige uitleg. De Europese Raad heeft een nogal bijzondere manier van rapportering. De Europese leiders zitten samen in een aparte zaal. De rest van hun delegatie is daar niet bij. Wel aanwezig zijn de zogenaamde sherpa's die over de lopende besprekingen rapporteren bij de Antici. Die laatste zijn diplomaten die binnen de verschillende permanente vertegenwoordigingen de Coreper II-materies opvolgen. De Antici noteert wat de sherpa hem vertelt over de besprekingen, en die verslagen worden dan bezorgd aan de betreffende delegatie. De documenten moeten worden doorgenomen in de delegatieruimte en worden ook ter plekke weer vernietigd. Op die manier worden de nodige discretie en confidentialiteit verzekerd. Sommige Antici-notes heeft Matthias De Moor te lezen gekregen, vooral als het ging over economie. Maar andere, waarin de migratiekwestie te berde kwam, kreeg hij dan weer niet op het moment zelf te zien. Dit is allicht mee het gevolg van de gevoeligheden die hierrond leven binnen de Federale Regering. Qua migratie haalt de spreker zijn informatie dan ook uit de mondelinge en schriftelijke debriefing die hij achteraf gekregen heeft van de Belgische permanente vertegenwoordiger.

Ook op Europees niveau is migratie een prangend thema. Dit met name ten gevolge van de toegenomen instroom via de Middellandse Zee en via de Westelijke Balkan. En ook vier miljoen Oekraïense vluchtelingen kunnen nog steeds rekenen op tijdelijke beschermingsrichtlijn (richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 en uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022) wat extra druk legt op de lidstaten die die vluchtelingen zo goed mogelijk proberen op te vangen. Op basis van een brief van Commissievoorzitter von der Leyen is behoorlijk lang gedebatteerd over dit thema. In dat schrijven wordt enerzijds een langetermijntraject uitgetekend dat verloopt via een nieuw migratie- en asielpact. Dat zou tot een structurele oplossing moeten leiden, maar roept nog steeds heel wat tegenstand op vanuit onder meer Hongarije. Met dat nieuwe asiel- en migratiepact is het de bedoeling om de instrumentalisatie van migratie tegen te gaan, zoals we dat bijvoorbeeld gezien hebben met de massa migranten die van aan de Wit-Russische grens de EU probeerden binnen te komen. Daar zat overduidelijk een politieke machinatie achter. Ook het aanpakken van smokkelaars en het versterken van de buitengrenzen maken deel uit van dat nieuwe asiel- en migratiepact. Het versterken van de buitengrenzen kan ook steeds rekenen op heel wat media-aandacht en ligt dan ook gevoelig, als er al geen onenigheid over bestaat.

Op de voorbije Europese Raad werd door de Europese leiders aangegeven dat er vanuit de Europese Commissie financiering moet komen voor het versterken van de 'infrastructuur'. Dat laatste woord is doelbewust gekozen omdat het neutraal is en men er finaal toch alle richtingen mee uit kan. Het kan dan immers gaan van hekken tot grenspersoneel. De Europese Commissie heeft echter de verwachtingen qua Europese financiering voor een en ander al getemperd. In het huidige meerjarig financieel kader werd voor die infrastructuur 6,7 miljard euro gereserveerd, waarvan ondertussen al zo'n 4 miljard is opgesoupeerd. Heel veel ruimte voor extra investeringen is er dus niet meer. Mogelijk kan dit mee het voorwerp uitmaken van een herziening van het meerjarig financieel kader die waarschijnlijk halverwege dit jaar aan de orde zal zijn. De oefening die men dan zal maken komt neer op het beantwoorden van de vraag waar middelen verschoven kunnen worden om beter te worden ingezet, gelet op de actuele noden.

Anderzijds wordt in datzelfde schrijven ook gewag gemaakt van de nood aan harmonisatie en het erkennen van de beslissingen van lidstaten tot terugwijzing. Het is immers zaak om ervoor te zorgen dat overal in de EU dezelfde interpretatie

geldt. Nog in dit verband werd er ook opgeroepen – en met name heel sterk vanuit België – tot een effectieve solidariteit en tot een betere spreiding van de vluchtelingen zodat ze niet allemaal in ongeveer dezelfde lidstaten terechtkomen. Ook zal er blijvend worden ingezet op het samenwerken met externe partners. Daarbij moet niet enkel gedacht worden aan de landen van oorsprong, maar ook aan andere externe partners waarmee de last gedeeld kan worden door spreiding. Dat zou ook kunnen gebeuren op basis van vanuit Europa opgebouwde projecten om migranten mee op te vangen in die landen van, bijvoorbeeld, de Westelijke Balkan of Noord-Afrika.

4. Economie

Ook het thema economie is aan bod gekomen op de Europese Raad. Voor wat Vlaanderen betreft was dit zelfs het belangrijkste onderwerp. De economische druk die uitgaat van de Inflation Reduction Act (IRA) in de VS en van allerhande protectionistische neigingen die her en der de kop opsteken (onder andere in China en Zuid-Korea) blijft onverminderd groot. De nood aan een Europees antwoord was duidelijk en urgent en werd gedeeld door de Europese leiders. Er was van tevoren dan ook een tekst opgesteld, waarvan verwacht werd dat hij zonder veel verdere discussies of wijzigingen zou worden aangenomen. Op de Europese Raad is echter gebleken dat er in dit verband wel degelijk nog fundamentele meningsverschillen bestaan tussen de verschillende lidstaten.

Het intact houden van de verworvenheden van de interne markt was daarbij een van de belangrijke discussiepunten. Met betrekking tot die interne markt hanteert de spreker de frase ‘count your blessings’. De interne markt heeft immers duidelijk zijn meerwaarde bewezen. Het is dan ook zaak om ervoor te zorgen dat hij ook in de toekomst goed kan blijven functioneren. Als men er al aan zou raken dan kan dat enkel zijn om het functioneren ervan verder te optimaliseren en dus zeker niet om elementen ervan terug te draaien. Het is belangrijk om dit goed in gedachten te houden, zeker gelet op de signalen die er vanuit verschillende lidstaten toch komen om – in een soort protectionistische reactie – volop de kaart te trekken van staatssteun. Die reflex is overigens ook begrijpelijk, aangezien een en ander onder de Inflation Reduction Act soms bijzonder snel kan gaan. Bedrijven en ondernemingen kunnen langs die weg via behoorlijk eenvoudige administratieve procedures heel gemakkelijk en snel aanspraak maken op overheidsmiddelen.

Om daarop aan Europese kant snel – dat wil zeggen hier en nu – een antwoord te kunnen bieden, leek staatssteun voor sommige landen de aangewezen weg. Voor die Europese landen die over behoorlijk wat middelen beschikken en ook bereid zijn die daarvoor aan te wenden, vormde deze piste in wezen laaghangend fruit. Maar verschillende lidstaten hebben die luxe niet en vrezen dan ook dat de binnen-Europese balans zoek zou raken als men zonder meer staatssteun toelaat. Daarom wordt er gepleit voor een level playing field, zowel binnen Europa als daarbuiten. In de conclusies van de Europese Raad wordt dan ook bepaald dat staatssteun enkel mogelijk is mits er voldaan wordt aan belangrijke randvoorwaarden. Staatssteun kan dan ook maar als hij zich enerzijds situeert in het kader van de groene en digitale transitie, of anderzijds ten goede komt van ondernemingen die duidelijk de negatieve impact ondervinden van ofwel buitenlandse subsidies (zoals de IRA) ofwel de hoge energieprijzen. Vlaanderen heeft er sterk voor gepleit om die beperking in de tekst te behouden, spijts tegenkanting van onder meer Duitsland en Frankrijk. Overigens was ook Italië wel bereid om daar criteria te laten vallen. Nog met betrekking tot die staatssteun heeft Vlaanderen er ook sterk op aangedrongen om de zaak goed te monitoren en dienovereenkomstig te rapporteren over de effecten, zowel positief als negatief, die die staatssteun binnen Europa teweeg kan brengen. Het is zaak om goed de vinger aan de pols te houden, en eventuele bedreigingen voor het level playing field tijdig te detecteren, kwestie van daar dan paal en perk aan te kunnen stellen.

Een andere oplossing die te berde is gekomen op de Europese Raad, betreft de vele Europese middelen die nu al in omloop zijn in allerhande fondsen zoals het NextGenerationEU-fonds en het REPowerEU-fonds. Veel van de in die fondsen aanwezige middelen worden momenteel nog niet gebruikt. Het is dus logisch om ook die meer te gaan mobiliseren en gebruiken. Daarom werd de vraag gesteld om het makkelijker te maken om, bijvoorbeeld, de voorziene Important Projects of Common European Interest effectief uit te rollen. Nu gaan daar nog heel lange, soms zelfs jarenlange, procedures aan vooraf. Het is duidelijk dat de EU hiermee competitief sterk in het nadeel is, aangezien ze (in de gedaante van de IRA) geconfronteerd wordt met een concurrerende procedure waarbij het geld, bij wijze van spreken, de volgende dag al op de rekening staat via een 'tax credit'. Aangezien daar dringend iets aan gedaan moet worden, is er duchtig gediscussieerd over de diverse momenteel al bestaande Europese fondsen.

Vanuit Vlaanderen is er in dat verband voor gepleit om het 'excellentieprincipe' te handhaven, en dat is mee opgepikt in de Belgische positie. Naast het vele geld dat sowieso zal worden uitgetrokken voor de groene en digitale transitie, pleit Vlaanderen ervoor om ook te kijken welke meerwaarde er al in het hier en nu kan worden geboden op basis van knowhow en technologische expertise. We pleiten daarvoor omdat Vlaanderen daar erg sterk in staat. Jammer genoeg heeft dit element de eindtekst niet gehaald, onder meer omdat de armere EU-lidstaten – de zogenaamde 'cohesielanden', die vooral mikken op middelen uit de cohesiefondsen – de mening waren toegedaan dat dit principe enkel de rijke(re) landen ten goede zou komen. Dat argument overtuigt volgens Matthias De Moor echter niet, want het principe wordt bijvoorbeeld wel probleemloos toegepast in het programma Horizon Europe voor de financiering van wetenschappelijk onderzoek. Voor het hanteren van het excellentieprincipe ligt er daar dus wel een mooi precedent. Volgens de spreker hoeft er overigens ook nog niet gehoopt te worden, want de interne Europese discussie loopt wel degelijk nog.

Maar er is dus wel al overeenstemming over het feit dat de bestaande Europese fondsen beter gebruikt moeten worden. Daar zat, vanuit Italiaanse hoek, echter wel nog een kleine angel aan. Gelet op het feit dat bij veel van die Europese financiering ook gewerkt wordt met cofinanciering vanuit de lidstaten, vroeg Italië dat die uitgaven voor cofinanciering de nationale begrotingen niet zouden bezwaren, en dat ze dus niet zouden worden meegeteld in de rekeningen inzake overheids-schuld of begrotingstekort. Dat voorstel kwam echter vrij laat ter tafel, waardoor het niet grondig uitgediscussieerd kon worden. Een en ander loopt sowieso voor op de discussies rond 'economic governance', die momenteel in een hogere versnelling komen. In de Raadsconclusies is trouwens ook een bepaling opgenomen waarin wordt opgeroepen tot een versnelling van de gesprekken inzake economic governance.

Wat dat betreft, heeft de Vlaamse Regering vorig jaar overigens al een duidelijke visie ontwikkeld. Dat zal nuttig blijken aangezien die gesprekken nu dus aanzienlijk versneld zullen worden met het oog op eerste Commissievoorstellen – dat wil zeggen wetgevende voorstellen – tegen april en mei van dit jaar. Dat is dus iets dat behoorlijk snel zal gaan en dat ook Vlaanderen van nabij wil opvolgen. Een en ander vormt daarnaast ook een extra argument om toch terug aan te dringen op Vlaamse aanwezigheid tijdens de volgende Europese Raad. De kwestie zal allicht immers al op die volgende Europese Raad besproken worden.

Het zogenaamde Europees Soevereiniteitsfonds vormde een volgend punt van discussie. Dat moet een algemeen Europees fonds worden dat bekostigd wordt door de lidstaten. In dat verband werd er geopteerd voor een bijzonder neutraal taalgebruik: de Raad "neemt nota van" (takes note of). Veel lichter kan een formulering niet worden. Maar hoe dan ook zal de Europese Commissie met een voorstel komen om een dergelijk soevereiniteitsfonds op te tuigen. Het is echter duidelijk dat daar bij verschillende lidstaten maar weinig animo voor is, als er al geen sprake

is van een vrij fundamentele tegenkanting. Er kunnen dan ook de nodige vraagtekens geplaatst worden bij de haalbaarheid van dit fonds.

Matthias De Moor wijst erop dat de besprekingen over economische onderwerpen die nu hebben plaatsgevonden op de Europese Raad in wezen van inleidende aard waren. Vanuit de Europese Commissie worden nu immers nog heel wat initiatieven verwacht, zowel wetgevende initiatieven met bijvoorbeeld de Net-Zero Industry Act, als wetgevende voorstellen rond de cleantech en rond een Critical Raw Materials Act. Wat dat laatste betreft zullen er voorstellen worden gedaan om de aanvoer van kritieke grondstoffen te diversifiëren en om ook intern-Europees vergunningen, bijvoorbeeld voor het ontginnen van die grondstoffen, mogelijk te maken en te versnellen. Er komt dus nog heel wat moeilijke lectuur op ons af, die ook de basis zal vormen voor heel wat onderhandelingen. Verder wordt er door de Europese Commissie ook nog gewerkt aan een langetermijnstrategie ter versterking van de Europese industrie en competitiviteit. Dat zit er de komende maand aan te komen en zal dan ook te berde komen op de volgende Europese Raad, eind maart.

5. Aardbeving in Turkije en Syrië

De spreker gaat daarna in op twee kleinere punten die eveneens aan bod kwamen nog voor de komst van president Zelensky, en ook behoorlijk snel afgehandeld werden. Wat de aardbevingen in Turkije en Syrië betreft, heeft de EU haar steun betuigd aan de getroffen landen. Er is een donorconferentie aangekondigd die zal doorgaan in Brussel en die georganiseerd wordt door het Zweedse EU-voorzitterschap en de Europese Commissie. Doel is het verzamelen van middelen om de getroffen bevolking te helpen. Ook is er een door alle Europese leiders ondertekende steunbetuiging gestuurd aan president Erdogan, waarin ze hun medeleven betuigen.

6. Spanningen tussen Kosovo en Servië

Ook de aanhoudende crisissfeer tussen Kosovo en Servië werd besproken. De spanningen lopen daar immers nog steeds hoog op. Op instigatie van Frankrijk en Duitsland heeft de EU een plan opgesteld om de beide partijen samen rond de tafel te krijgen in Brussel. In de Raadsconclusies gewaagt men in dat verband van het verder ondersteunen van dat proces. De belangrijkste struikelsteen blijft in dat verband de 'Association of Serbian Municipalities', dat wil zeggen een soort van associatie, binnen Kosovo, van de Servische gemeenschappen, die dan parallel of autonoom zouden kunnen functioneren. Voor de Servische president Vučić is dat een *conditio sine qua non* om deel te nemen aan onderhandelingen. Voor de Kosovaren ligt dit zeer moeilijk, gelet op hun eigen grondwet én gelet op het mono-etnische karakter dat toch schuilgaat achter die associatie van Servische gemeenschappen.

7. Vlaamse visienota Competitiviteit en Europees industriebeleid

Nu is het uitkijken naar de volgende Europese Raad, en naar de concretisering van de verschillende topics die besproken werden, en dan met name de economische topics. Dat economische luik wordt vanuit Vlaanderen heel nauwgezet opgevolgd. In dat verband wijst Matthias De Moor erop dat de Vlaamse Regering zo'n twee weken geleden een visienota gefinaliseerd heeft over waar het heen moet met de Europese competitiviteit en het Europese industriebeleid (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1569/1). De Vlaamse vertegenwoordiging probeert met dit interessante document zoveel als mogelijk aan outreach te doen, kwestie van te kunnen wegen op de richting die Europa op dit gebied zal uitgaan. Er worden te dien einde dan ook de nodige contacten gelegd met het Europees Parlement, de Europese Commissie en de andere lidstaten. Uit de eerste reacties hierop mag worden afgeleid dat we

qua bezorgdheden nogal wat medestanders hebben. Maar natuurlijk heeft elke lidstaat wel zijn eigen economische realiteit, zijn eigen economische ruggengraat en de daarbij horende gevoeligheden. Dit belet echter niet dat we daar als Vlaanderen, met een open economie, en met toch nog steeds een sterke poot in traditionele – maar zeer innovatieve – industriële activiteiten, wel degelijk de aandacht mogen op vestigen. Matthias De Moor denkt in dat verband ook aan zaken als kmo-beleid, waar eveneens de nodige aandacht aan besteed moet worden. Het is hierbij ook belangrijk dat het signaal vanuit Vlaanderen komt, zeker nu er voorlopig nog geen duidelijk Belgisch standpunt ter zake is. De Vlaamse vertegenwoordiging is hier alleszins sterk mee bezig, en de relevantie van een en ander is ook al duidelijk gebleken uit diverse gesprekken die er geweest zijn tijdens de recente Europese Raad.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn is verheugd dat Vlaanderen nu eindelijk zijn rechtmatige plaats heeft kunnen innemen in de Belgische delegatie. Over het rotatiesysteem dat men nu lijkt te willen gaan hanteren is hij daarentegen minder te spreken. Alleen al gezien het grote soortelijk gewicht van Vlaanderen binnen België is dit bepaald geen goed idee. Dat de economisch sterkste regio af en toe buiten de delegatie zou worden gehouden is niet aangewezen. De nu blijkbaar in onderzoek zijnde piste om eventueel toch steeds met drie deelstaten aan tafel te zitten, draagt zijn voorkeur weg. Mocht dat niet haalbaar blijken, dan moet men via de nodige onderhandelingen tot een systeem komen waarin Vlaanderen toch altijd aanwezig is. Daarzonder is de Belgische vertegenwoordiging onevenwichtig.

Het lid stelt vast dat het bezoek van de Oekraïense president Zelensky in de media heel wat aandacht gekregen heeft. De Europese Raad werd er zelfs wat door overschaduwed en ook in het Europees Parlement was zowat iedereen uitgelopen om toch maar een glimp van de illustere bezoeker op te vangen. Dat is een goede zaak omdat op die manier de blijvende verwerping van de agressie tegen een soevereine staat onderstreept wordt. Die idee is ook na een jaar oorlog nog springlevend. Het zal volgens de spreker zaak zijn om ook op de lange termijn de Europese eenstemmigheid in dit dossier veilig te stellen. Hier moet dan ook blijvend over gewaakt worden.

Wat de hogervermelde bilaterale/multilaterale contacten van president Zelensky met (groepjes van) lidstaten betreft, veronderstelt het lid dat hier naast de symboliek toch ook concreet gesproken werd over militair materieel en over politieke ondersteuning. Wat dat betreft had hij graag vernomen of ook België/Vlaanderen aan een dergelijk bilateraal contact heeft deelgenomen, en of daaruit desgevallend specifieke zaken naar voor gekomen zijn die relevant zijn voor Vlaanderen.

Inzake de kwestie van de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie stelt Johan Deckmyn vast dat het land de toetredingsgesprekken graag nog in 2023 zou opstarten. Er leek op de Europese Raad ook de nodige bereidwilligheid te bestaan om in te gaan op deze vraag. Hij had graag vernomen wat de houding van Vlaanderen en België is. Een en ander lijkt hem alleszins niet vanzelfsprekend. Het land is immers volop in oorlog, en zelfs na een eventuele beëindiging van de krijgsverrichtingen zal het probleem van de door Rusland geannexeerde gebieden (Donetsk, Loehansk, de Krim) zich onverminderd blijven stellen. Alleen al daardoor is Oekraïens EU-lidmaatschap zeker geen evidentie.

Voor wat de eventualiteit betreft van het aanwenden van bevroren Russische tegoeden voor de financiering van de wederopbouw van Oekraïne, herhaalt Johan Deckmyn zijn eerder hierover al geuite bedenking dat – alle precedentswaarde nog even daargelaten – dit hem naar internationaal recht een zeer dubieuze zaak lijkt te zijn. Uit de uitleg van Matthias De Moor heeft hij begrepen dat men op Europees niveau ook nog niet geheel zeker is van de juridische gegrondheid van een en ander. De zaak wordt blijkbaar nog verder onderzocht. Heeft men in dat verband een specifieke timing voor ogen waarbinnen er knopen doorgehakt zullen worden, of blijft een en ander vooralsnog binnen de sfeer van de nobele betrachtingen?

Inzake de piste van de gezamenlijke munitieaankopen, wijst de spreker erop dat men in NAVO-kringen geconstateerd heeft dat Oekraïne meer munitie verbruikt dan er momenteel geproduceerd wordt. Zelfs de piste van gezamenlijke Europese aankopen kan zulks niet verhelpen. Hoe verhoudt dit prima facie onoplosbare logistieke probleem zich tot het engagement dat Europa potentieel wil aangaan?

Op het strijdtoneel zelf heeft zich ondertussen ook een incident voorgedaan waarbij op Oekraïne afgevuurde Russische raketten vlak langs het Roemeense luchtruim en over Moldavische grondgebied heen zijn gevlogen. Roemenië is zowel lid van de EU als van de NAVO. Dergelijke incidenten kunnen potentieel dan ook ernstig zijn. Is dit ter sprake gekomen op de Europese Raad? Het is immers het soort van kwestie waarover Europa zeker een duidelijk standpunt moet innemen.

Wat de problematiek van de migratie betreft is het volgens de spreker sowieso duidelijk dat er maatregelen nodig zijn. De migratie richting Europa is immers nog nooit zo groot geweest. Europa belooft ook maatregelen te zullen nemen, maar daarbij botst men, zoals steeds, op het probleem van de financiering. In dat verband heeft Matthias De Moor gewag gemaakt van een mogelijke herziening van de financiële meerjarenplanning. De spreker had graag vernomen of dit al op een volgende Europese Raad aan de orde zal zijn en er daar dus een concreet voorstel zal komen over financiële heronderhandeling met het oog op structurele migratiemaatregelen. Of vormt dit louter de start van besprekingen die nog wel enkele jaren kunnen aanslepen? Is er met andere woorden sprake van een concrete piste en zo ja, is er daar dan voldoende consensus over binnen Europa? Uit berichten in de media zou alleszins afgeleid kunnen worden dat er toch al sprake is van een groeiende consensus.

Voor wat het economische luik van de besprekingen betreft, komt het lid terug op de Europese pogingen om de effecten van de begin dit jaar van kracht geworden Inflation Reduction Act te counteren. Hij stelt vast dat Europa principieel niet gewonnen is voor de piste van staatssteun. Toen die piste vorig jaar begon te circuleren is Commissievoorzitter von der Leyen dan ook onmiddellijk wat op de rem gaan staan. Maar ondertussen hebben Frankrijk en Duitsland deze piste danig doen herleven. Die landen willen duidelijk dat er maatregelen worden genomen richting staatssteun en protectionisme. De Europese Unie en haar twee leidende staten zaten dus niet op dezelfde golflengte met betrekking tot het tegengaan van de effecten van de Inflation Reduction Act. Dat is een vaststelling die kan tellen, zeker in het licht van het belang van het handhaven van een level playing field. Ook Vlaanderen/België zou zich op de recente Europese Raad verzet hebben tegen de piste van de staatssteun, net omdat men dat level playing field niet in het gedrang wilde zien komen. Dat alles belet echter niet dat het IRA-probleem zich ten volle zal blijven stellen. En daar komt dan de Italiaanse vraag nog bij om de cofinanciering ook nog eens buiten beschouwing te laten. Het lid gaat ervan uit dat er mag aangenomen worden dat Frankrijk en Duitsland onderhand wel bezig zullen zijn met het werven van bondgenoten voor de piste van protectionistische tegenmaatregelen. Het lijkt hem dus niet onmogelijk dat er op de volgende Europese Raad al een Frans-Duits initiatief zal komen. Hoe waarschijnlijk vindt Matthias De Moor die veronderstelling?

Het lid neemt aan dat het Belgische EU-voorzitterschap van de eerste helft van 2024 in de marge van de gesprekken ook al wel opnieuw aan bod zal zijn gekomen. Er zijn in dat verband al wel wat beslissingen genomen en allicht bouwt men daar nu verder op door. Zijn er eventueel nog belangrijke bijkomende initiatieven beslist of opgestart?

1.2. Tussenkost van Philippe Muylers

Philippe Muylers zal in zijn tussenkost vooral focussen op het economische luik van de top. Hij wil het daarbij vooreerst hebben over de Amerikaanse Inflation Reduction Act. Enerzijds lijkt een protectionistische reflex hem wel begrijpelijk, maar anderzijds stemt zoiets toch echt niet overeen met de visie die we hier hebben op de manier waarop er best economisch beleid wordt gevoerd. Mee daarom is het belangrijk dat de voorgenomen tegenmaatregelen zich dienen te situeren binnen een goed afgelijnd kader waar tijdelijkheid, beperking tot bedrijven die concurrentieel nadeel ondervinden van die buitenlandse subsidies en van de hoge energieprijzen, en handhaving van een level playing field binnen de EU de belangrijkste elementen zijn. Verder kan allicht ook niemand er tegen zijn dat de Europese fondsen wat makkelijker toegankelijk worden, want tot op heden is dit wel degelijk vaak een knelpunt.

De te hanteren principes zijn dus duidelijk, maar het lid had graag vernomen hoe het nu concreet verder zal gaan. Uit de uiteenzetting van Matthias De Moor heeft hij begrepen dat er Europese wetsvoorstellen geformuleerd moeten worden. Welke timing heeft men daarvoor in gedachten en hoe zal ervoor gezorgd kunnen worden dat een en ander wel degelijk binnen de krijtlijnen van het voorziene kader zal blijven?

Daarnaast baart de Italiaanse vraag om de lidstatelijke cofinanciering 'buiten budget' te houden, het lid toch ook wel zorgen. Op die manier worden tekorten immers minder zichtbaar. Philippe Muylers had in dat verband graag vernomen wat de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiger bij de Europese Unie precies bedoelde toen hij stelde dat Italië met die vraag vooruitliep op de discussie over economic governance die momenteel wordt gevoerd. Hoever staat men daarin? Groeit men naar een consensus toe? Of is het Italiaanse initiatief eerder gericht op de hogergenoemde Europese wetsvoorstellen die men nu aan het formuleren is?

In de rand van de debriefing heeft Matthias De Moor ook al meegegeven dat er nagedacht wordt over en gewerkt wordt aan een langetermijnstrategie ter ondersteuning van de concurrentiekracht van de Europese industrie. Het lid is het er ten volle mee eens dat het bijzonder interessant is om eens goed na te gaan waar we daarmee precies naartoe willen. Vooruitlopend op de regeling van de werkzaamheden van deze commissie, suggereert hij aan de commissievoorzitter om dit gegeven ook mee te nemen naar de Europadag van 9 mei eerstkomende. Dat lijkt hem een gelegenheid bij uitstek om daarrond te werken, samen met Matthias De Moor en VLEVA, en misschien ook nog andere betrokkenen. Vlaanderen kan hier rond dan een duidelijke input geven. Dat is des te relevanter gezien België nog geen dergelijke input heeft.

Daarop inpikkend stelt de *commissievoorzitter* dat ze deze piste te berde zal brengen bij het opstellen van het programma voor de Europadag.

1.3. Tussenkost van Karin Brouwers

Karin Brouwers dankt Matthias De Moor voor het interessante inkijkje dat hij heeft verschaft over de manier waarop het er – ook achter de schermen – aan toe gaat tijdens een Europese Raad. Ze drukt de hoop uit dat hij ook op de volgende

Europese Raad aanwezig zal kunnen zijn. Dat de premier nu omringd is door niet minder dan vier kabinetsmedewerkers, lijkt toch wel enige ruimte te bieden.

Ze begrijpt dat Oekraïne erop heeft aangedrongen om zo snel mogelijk de toetredingsgesprekken tot de EU op te starten en dat Commissievoorzitter Ursula von der Leyen heeft laten uitschijnen dat zulks al in het najaar van 2023 zou kunnen gebeuren. Allicht was ze met dat engagement wat te voortvarend, aangezien een aantal lidstaten, waaronder ook België, in dat verband op de rem zijn gaan staan. Het lid had graag vernomen op grond van welke argumenten een aantal landen op de rem zijn gaan staan. Heel in het bijzonder had ze graag de redenen vernomen die België tot dat standpunt genoopt hebben.

Het is ook goed dat de EU oog heeft voor het leed van de aardbevingsslachtoffers in Turkije en Syrië. Daar zijn door een paar korte aardschokken in één keer meer doden gevallen dan door de langdurige covidpandemie in België. Als onmiddellijke buur van Turkije, en in het licht van de enorme omvang van de ramp, is het gewoonweg de plicht van de EU om zich te bekommeren over de nasleep van de ramp. Het is dan ook een goede zaak dat er een donorconferentie komt in Brussel. Alleen is het het lid niet helemaal duidelijk of deze conferentie ook betrekking zal hebben op Syrië. En meer algemeen werpt ze ook de vraag op of de Europese Raad heeft nagegaan of en hoe er vanuit de EU hulp geboden kan worden aan het gebied in Syrië dat niet onder regeringscontrole valt. Vormen de bestaande sancties en de nog steeds voortdurende toestand van burgeroorlog geen belemmeringen voor de eventuele hulpverlening?

De problematiek van het eventueel versoepelen van de staatssteunregels draagt eveneens de aandacht van het lid weg. Dat de toegang tot een aantal bestaande Europese fondsen versoepeld en versneld zou worden, kan volgens haar een adequaat antwoord helpen bieden op de Inflation Reduction Act. In dat verband had ze wel graag vernomen over welke grootteorde aan financiële middelen men het hier heeft. Daarnaast wijst ze erop dat bedrijven ook maar concurrentieel kunnen zijn in de mate dat er een goede infrastructuur voorhanden is en mits er voldoende geïnvesteerd wordt in een goed opgeleide arbeidsmarkt, waar bijvoorbeeld de nodige digitale profielen voorhanden zijn. Ze vraagt of die versneld gemobiliseerde middelen ook daarvoor aangewend zullen kunnen worden, dan wel of ze enkel en alleen voor de industrie in strikte zin gebruikt zullen kunnen worden. Het spreekt in dit verband natuurlijk ook voor zich dat erover gewaakt zal moeten worden dat de fondsen in kwestie niet helemaal afgeroomd worden. Er moeten immers ook voldoende middelen beschikbaar blijven voor het realiseren van de doelstellingen waarvoor die fondsen oorspronkelijk bedoeld waren. Goede monitoring lijkt hier aangewezen.

Ten slotte spreekt het lid haar verbazing uit over het feit dat de Vlaamse vertegenwoordiger blijkbaar buiten de informatiestroom over het migratiedebat werd gehouden. Formeel gesproken is dit het gevolg van het feit dat Vlaanderen daar niet voor bevoegd is, maar de facto wordt er vanuit de federale overheid wel een beroep gedaan op de gemeenten voor de opvang. Vandaar haar vraag of, en zo ja in welke mate, er mogelijk al een consensus groeit binnen de EU over het opzetten van Europese opvangcentra aan de buitengrenzen, voor het opvangen van asielzoekers met een snelle asielpcedure. Denkt men in die richting en zou het ooit zover kunnen komen?

1.4. Tussenkomen van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe spreekt zijn grote tevredenheid uit over het feit dat Matthias De Moor als diplomaat van Vlaanderen, zeg maar als ambassadeur van Vlaanderen, aanwezig is kunnen zijn op de Europese Raad. Er is daarmee toch al een grote stap vooruit gezet. Dat mocht ook wel want die kwestie heeft al te lang aangesleept.

Hopelijk kan er een regeling worden uitgewerkt die ervoor zorgt dat Vlaanderen maximaal aanwezig is op de Europese Raden. In de meest optimale situatie zou ervoor gezorgd moeten worden dat Vlaanderen gewoon telkenmale aanwezig kan zijn.

De aanwezigheid van president Zelensky heeft ervoor gezorgd dat er ook uitvoerig gesproken is over de toekomst van Oekraïne in de periode na de oorlog. Of dat zal zijn na een Oekraïense militaire overwinning valt momenteel moeilijk uit te maken. De berichten van het front durven immers al eens tegenstrijdig zijn. Allicht moet er dus gewerkt worden vanuit verschillende mogelijke scenario's. Maar in elk geval wordt er voor de heropbouw van Oekraïne gekeken in de richting van de bevroren Russische tegoeden. Wat dat laatste betreft vraagt hij of Matthias De Moor mogelijk enige duiding kan geven bij de omvang van die bevroren tegoeden, en dan meer bepaald bij de tegoeden die bevroren zijn in België/Vlaanderen. En gaat het daarbij over tegoeden die toebehoren aan personen of instellingen die voorkomen op de Europese sanctielijsten? Dat er nog steeds enige onduidelijkheid bestaat over de juridische haalbaarheid van die piste verbaast het lid niet echt, maar allicht hebben de diensten van de Europese Commissie hierover toch al wel een haalbaarheidsstudie verricht.

Ondertussen zijn we ook al toe aan het tiende sanctiepakket tegen Rusland met nieuwe exportverboden, met name op goederen voor duaal gebruik. Ondertussen blijken een aantal Europese banken echter nog steeds actief te zijn in Rusland. Nog maar vandaag stond er een artikel in De Standaard over een Oostenrijkse en een Italiaanse bank die daar nog aanwezig zijn en tamelijk bereidwillig ingaan op directieven van de Russische autoriteiten ten gunste van soldaten die bij hen een rekening hebben. Concreet voor wat het nieuwe sanctiepakket betreft, wijst het lid erop dat sommige zaken ook in ons land erg gevoelig liggen. Hij had dan ook graag nadere toelichting gekregen over het Belgisch/Vlaams standpunt ter zake. Is daar interfederaal ooit over overlegd?

Tijdens de top heeft president Zelensky ook bilateraal overleg gevoerd met groepjes van EU-landen. Zulks is ongebruikelijk, maar is wel begrijpelijk gezien het ene EU-land al wat verder wil gaan dan het andere qua leveringen van militair materieel (Leopardtanks, zware precisieartillerie, F-16's enzovoort). België zou samen met Luxemburg en Portugal een klein bilateraal overleg gehad hebben met president Zelensky. Het lid heeft in dit verband de indruk dat er zich mogelijk bepaalde alternatieve assen aan het vormen zijn naast de klassieke Frans-Duitse as. Die laatste is natuurlijk nog dominant, zoals ook mag blijken uit het feit dat president Zelensky op 8 februari, dus de dag voor de Europese Raad, onverwacht naar Parijs is gegaan, waar hij een ontmoeting gehad heeft met president Macron en bondskanselier Scholz. Dat leidde trouwens ook tot enig ongenoegen bij diverse andere staatshoofden en regeringsleiders. Karl Vanlouwe had graag vernomen welke posities in die onderscheiden bilaterale groepen werden ingenomen. Heel in het bijzonder had hij graag vernomen welke posities werden ingenomen in de groep waartoe België behoorde. Heeft Matthias De Moor daar informatie over gekregen, zijn er daar duidelijke standpunten ingenomen?

Het lid gaat daarna in op de aardbevingsramp die zich heeft voorgedaan in Turkije, Syrië en Koerdistan. Hij wijst er in dat verband op dat toen in Syrië de oorlog nog volop woedde, de Koerden de bondgenoten van het Westen waren. En nu een voornamelijk Koerdisch gebied getroffen wordt door een zware aardshok, worden ze in de steek gelaten. De houding van Erdogan tegenover de Koerden is genoegzaam bekend. Voor hem zijn ze terroristen. Daardoor is het ook niet ondenkbaar dat de hulpverlening daar wat onder geleden heeft. Dat lijkt in Turkije hier en daar ook aanleiding gegeven te hebben tot het nodige ongenoegen. Hetzelfde geldt voor Syrië. De hulpverlening is daar sowieso al een stuk moeilijker, en dat des te meer voor de Koerden die toch onze bondgenoten waren in de strijd tegen Daesh. Het

lid heeft begrepen dat er vanuit de Europese Raad een brief met steunbetuigingen gestuurd is aan president Erdogan. Hij heeft daar begrip voor, want Turkije bevindt zich effectief in een noodsituatie. Idem voor Syrië overigens. Maar de Koerdische bevolkingsgroep, die sowieso al achtergesteld is, wordt door dit alles natuurlijk wel dubbel getroffen. Hij had dan ook graag vernomen of men daar op Europees niveau minstens over gesproken heeft. Hem is alleszins ter ore gekomen dat bepaalde hulpkonvooien van Koerden worden tegengehouden en gedwongen worden hun hulpgoederen over te dragen aan de Syrische Rode Halvemaan. Hij vindt het een aberratie dat men rond deze hulpverlening een dubieus politiek spel speelt. Finaal is het immers de lijdende bevolking die hier het slachtoffer van wordt. Hij herhaalt dan ook zijn vraag of dit te berde is gekomen op de Europese Raad, dan wel of men ervoor opteert om te doen alsof de Koerdische gemeenschap gewoonweg niet bestaat. Dat laatste ware behoorlijk hypocriet omdat men hen wel wilde kennen toen het conflict met IS/Daesh op zijn ergst was.

Wat de impact van de Inflation Reduction Act betreft, heeft de Europese Commissie erop gewezen dat vooral bedrijven uit de milieusector, die werken rond zonne-energie, windenergie, batterijen voor elektrische voertuigen en koolstofopvang dreigen te verhuizen. Vlaanderen behoort voor de meeste van die sectoren tot de koplopers in Europa. Van Matthias De Moor had hij dan ook graag vernomen of er op dit gebied impactanalyses bestaan per lidstaat. Vlaanderen zou immers wel eens behoorlijk zwaar geïmpacteerd kunnen worden als sommige van die milieukoplopers hier vertrekken.

2. Antwoorden van Matthias De Moor

Matthias De Moor dankt de commissieleden voor hun vele vragen en verrijkende inzichten. Om enige structuur te brengen in zijn antwoorden, zal hij proberen de chronologisch volgorde waarin de vragen gesteld werden te volgen.

2.1. Antwoorden op de vragen van Johan Deckmyn

Met betrekking tot het feit dat hij voor het eerst deel heeft kunnen uitmaken van de Belgische delegatie op de Europese Raad neemt de spreker er akte van dat de commissieleden dit gegeven bijzonder positief inschatten. Hij heeft nu zelf ook kunnen vaststellen dat zo'n deelname wel degelijk praktische toegevoegde waarde heeft. Het is dus zeker geen loutere principes- of symboolkwestie. Het is absoluut belangrijk om op het moment zelf op de hoogte te zijn van wat daar besproken wordt, kwestie van de bevoegde Vlaamse ministers en kabinetten tijdig te kunnen inlichten. Zo kunnen ze ook heel snel gealerteerd worden wanneer de gesprekken een minder wenselijke richting zouden uitgaan. Op die manier kan er zo nodig omgekeerd ook heel snel een signaal richting het kabinet van de federale premier gegeven worden om daar een boodschap te brengen waarin het Vlaamse belang naar voor wordt gebracht. Een Vlaamse deelname aan de Europese Raad is dus echt niet enkel een principeskwestie, maar ook en vooral een gegeven dat heel veel praktische repercussies heeft.

Doordat er – zoals de zaken er nu voorstaan – maar twee plaatsen worden voorbehouden voor de deelstaten, zou er gewerkt moeten worden met een rotatiesysteem. Dat is geen optimale piste. Vlaanderen pleit er dan ook voor om drie plaatsen te voorzien voor de deelstatelijke entiteiten. Dat de nationale delegaties beperkt gehouden worden tot elf leden (zijnde 10+1) is opgelegd door de diensten van de Europese Raad. Aan dat cijfer kan niet getornd worden. Debet daaraan zijn vooral de stringente veiligheidsvoorzieningen die steeds vigeren. Vroeger was men daar wat coulanter in. Toen kon een delegatie tot twintig leden tellen (19+1). De omslag is er gekomen tijdens de covidpandemie, en nu willen de diensten van de Europese Raad absoluut niet meer terug naar de vroegere situatie. Het aanbrengen van verdere optimalisaties aan de samenstelling van de Belgische delegatie zal dus enkel

via intra-Belgisch overleg kunnen gebeuren. Drie plaatsen voor de deelstaten is dan natuurlijk de optimale situatie. Een rotatiesysteem met twee plaatsen daarentegen, heeft meerdere nadelen. Vlaanderen zou dan immers één keer op drie geen deel uitmaken van de Belgische delegatie, en er zouden daarenboven ook tamelijk moeilijk liggende afspraken gemaakt moeten worden tussen de deelstaten om elkaars belangen in het oog te houden (en dan met name de belangen van die deelstaat die er niet bij is). Gezien de belangen van de respectieve deelstaten wel eens uiteen durven te lopen, zou zulks een tamelijk onwerkelijke en onwerkbare situatie opleveren. Het hoeft geen betoog dat een en ander ook niet bepaald bevorderlijk zou zijn voor uit de Europese Raad voortvloeiende follow-upbesprekingen (zoals bijvoorbeeld die over economic governance). Het is dan ook logisch om te blijven pleiten voor drie deelstatelijke plaatsen binnen de Belgische delegatie. Dit moet dus zeker verder worden opgevolgd, maar de discussie hierover zal zich niet zozeer op ambtelijk niveau afspelen, als wel op het niveau van de kabinetten van de minister-presidenten en de premier.

Er was inderdaad heel wat te doen rond het bezoek van de Oekraïense president, waarover bijna tot het laatste moment onduidelijkheid bleef bestaan. Dat laatste was omwille van evidente veiligheidsoverwegingen. Het leidde wel tot een grote media-aanwezigheid, en bij het bezoek aan het Europees Parlement waren inderdaad vrijwel alle in Brussel aanwezige Europarlementsleden uitgelopen. De aanwezigheid van president Zelensky en de daarmee gepaard gaande emotie en pathos brachten ook wel een heel specifieke sfeer met zich die zich ook duidelijk heeft laten voelen op de Europese Raad.

De bilaterale (eigenlijk multilaterale) gesprekken die president Zelensky voerde met diverse groepen van lidstaten zijn buiten de delegaties om verlopen. Enkel de Europese leiders zelf namen eraan deel. Matthias De Moor heeft in dat verband opgevangen dat daarbij vooral dank- en erkentelijkheidsbetuigingen voor de Europese steun werden geuit, naast de voor de hand liggende vraag naar meer en blijvende militaire steun. Dat laatste is overigens ook extreem hoogdringend aangezien er zich de komende twee à drie maanden toch wel een echte urgentie lijkt te zullen aanbieden. Daarnaast stond ook de kwestie van de toetreding tot de Europese Unie hoog op de agenda van president Zelensky. Allicht beseft hij wel dat een effectieve toetreding nog niet voor meteen is, en is het hem vooral te doen om een duidelijk politiek signaal dat de toekomst van Oekraïne wel degelijk in de EU ligt. Sommige lidstaten, waaronder België, zijn daar toch iets terughoudender in. Ons signaal was duidelijk dat de geldende objectieve criteria vervuld dienen te zijn vooraleer er sprake kan zijn van effectieve toetreding. Op dat punt is er voor ons geen onderhandelingsmarge en geen mogelijkheid tot afwijking. En zolang de oorlog woedt is het evident dat de criteria maar bezwaarlijk gehaald zullen kunnen worden. Hoogstens kan er onderzocht worden of men deze of gene procedure mogelijk iets sneller kan laten verlopen, bijvoorbeeld door er meer personeel voor in te zetten. Maar dat mag niet verward worden met een versoepeling van de criteria zelf. Oekraïne zal op verschillende vlakken dus nog heel grondige hervormingen moeten doorvoeren, alvorens echt in aanmerking te komen voor lidmaatschap.

Dit alles heeft Commissievoorzitter Ursula von der Leyen er overigens niet van weerhouden om een tamelijk voluntaristische toespraak te geven. Ook uit eerdere toespraken van haar is overigens al gebleken dat zij soms een beetje vooruitloopt op de zaken. Dit soms tot ergernis van een aantal lidstaten. Anderzijds kan ook niet ontkend worden dat zij op een zekere manier wel de toon zet en de lidstaten bij de les houdt qua urgentie en qua aandacht voor de noden op het terrein. Op die manier is zij toch wat de motor van de Europese inspanningen voor Oekraïne. In dat verband geeft Matthias De Moor nog mee dat de brieven, mededelingen en publicaties vanuit de Europese Commissie en van de Commissievoorzitter in de aanloop naar de Europese Raad, toch wel bijzonder richtinggevend geweest zijn voor de daaropvolgende gesprekken. De goede kwaliteit en het hoge gehalte aan

informatie van de documenten in kwestie waren daar zeker debet aan. Hij prijst dan ook de Europese Commissie omdat ze er in deze chaotische tijden toch in slaagt om kwalitatief discussiemateriaal aan te leveren en de debatten te structureren.

Inzake de eventualiteit om in de EU bevroren Russische tegoeden te gebruiken in het kader van de heropbouw van Oekraïne, benadrukt de spreker vooreerst nogmaals dat hijzelf geen juridisch expert is. Hij hoort echter meer en meer positieve geluiden inzake de haalbaarheid van deze piste, daar waar er hierover in den beginne nogal wat scepsis heerste. Ondertussen hebben onderzoeken door experts echter geleerd dat er wel degelijk openingen zijn voor een dergelijke 'freeze and seize'-operatie, maar dat het toch steeds een zaak van voorzichtig balanceren zal zijn. Ook zal erover gewaakt moeten worden dat een en ander geen of slechts een beperkte precedentwaarde krijgt. Qua inzet van die middelen is er natuurlijk nog geen echte urgentie, aangezien de heropbouw van Oekraïne allicht nog niet voor morgen is. Maar die urgentie geldt wel voor wat betreft het zoeken naar en verzamelen van de middelen die finaal nodig zullen zijn voor die wederopbouw. Een specifieke timing kan de spreker dan ook niet geven, maar er is wel degelijk sprake van een versnelling van het onderzoek naar de kwestie. Een antwoord kan niet al te lang meer uitblijven.

Het idee van de gezamenlijke munitieaankopen is er gekomen vanuit de vaststelling dat er in Oekraïne immens veel munitie verbruikt wordt en dat er ook heel veel logistieke problemen zijn qua militaire mobiliteit in het algemeen. Het kost nog altijd flink wat tijd om militair materieel vanuit het Westen in Oekraïne te krijgen. Daar zijn nog flink wat optimalisaties mogelijk, die ook de nodige investeringen zullen vergen. Wat dat laatste betreft kan onder andere gedacht worden aan spoorinfrastructuur. De EU stelt daarvoor ook al middelen ter beschikking, en mikt erop om in de toekomst nog meer middelen vrij te maken. Er kan immers niet ontkend worden dat we in een nieuwe realiteit zijn terechtgekomen, waarin er net buiten onze grenzen een grootschalig conflict woedt. Daar wordt ondertussen al grondig over nagedacht en aan gewerkt. De spreker wijst er wel op dat dergelijke gezamenlijke munitieaankopen niet alleenzaligmakend, laat staan een panacee zullen zijn. De idee op zich – want voorlopig heeft dit de tekst van de Raadsconclusies nog niet gehaald – is echter wél een belangrijk signaal en heeft zeker potentieel. Op basis van de informatie waarover hij nu al beschikt, gaat Matthias De Moor ervan uit dat deze piste op de volgende Europese Raad zeker opnieuw besproken zal worden en hoogstwaarschijnlijk ook positief onthaald zal worden.

Het incident waarbij er Russische raketten over Roemeens grondgebied zouden zijn gevlogen, is voor zover de spreker weet, niet ter sprake gekomen op de Europese Raad. Maar daar dient wel de randbemerking bij te worden gemaakt, dat hij – zoals hoger vermeld – niet over alles geïnformeerd wordt.

Met betrekking tot het meerjarig financieel kader preciseert Matthias De Moor dat het huidige kader de periode 2021 tot 2027 bestrijkt. In beginsel liggen de structuren dus vast, maar er is ook altijd een tussentijdse review, waarbij bekeken wordt hoever het staat met de uitgaven en of alles wel volgens plan verloopt. En die review kan ook altijd gekoppeld worden aan een herziening, als men zou vaststellen dat het noodzakelijk is om middelen te verschuiven naar andere doeleinden. In de regel is er daarbij dus echter geen sprake van een verhoging van de middelen. De besprekingen daarover beginnen nu ongeveer, en de tussentijdse review zou al voor de zomer finaal besproken moeten worden. Het gaat hier dus over een proces van enkele maanden, dat soms zelfs sneller kan verlopen. Het is alleszins de bedoeling om hier vrij snel duidelijkheid te creëren, aangezien bepaalde middelen onmiskenbaar dringend nodig zijn.

De spreker beaamt verder de vaststelling dat Frankrijk en Duitsland een meer protectionistische positie innemen. De reden daarvoor is gewoonweg dat ze over meer middelen beschikken. Voor hen wringt het wat dat ze die middelen niet mogen gebruiken, en dat andere Europese lidstaten hen aanmanen om de vigerende regels te volgen. Als tegenargument roepen ze in, onder meer ook naar België toe, dat als het goed gaat met Duitsland, het ook goed gaat met België. En dat klopt natuurlijk ten dele ook wel, want we zijn een belangrijke toeleverancier van Duitsland. Maar door gezamenlijk verzet van een aantal kleinere lidstaten hebben de zwaargewichten Frankrijk en Duitsland toch hun slag niet kunnen thuishalen op de Europese Raad. De bestaande beperkingen inzake staatssteun blijven dan ook in voege. De spreker preciseert in dat verband nog dat de Europese Raad op zich sowieso geen concrete operationele beslissingen neemt, maar enkel de grote strategische richtingen aangeeft. Voor Duitsland en Frankrijk zou het nu dus wel duidelijk moeten zijn dat de piste van het opentrekken van de nationale geldbuidels niet haalbaar is. Het is daarnaast ook belangrijk om goed in gedachten te houden dat het bij dit alles niet louter over een kwestie van staatssteun gaat. En ook bij de Inflation Reduction Act gaat het niet louter over een verhaal van staatssteun. Het is met name ook een verhaal van private middelen die daar op een heel efficiënte wijze moeten worden gemobiliseerd. Het is ook een verhaal van kapitaalmarkten. Daarom wordt er in de conclusies van de Europese Raad ook verwezen naar de nood aan een 'Capital Markets Union'. Dit zou moeten toelaten dat er meer financiering vanuit de banken, vanuit de kapitaalmarkten naar belangrijke projecten kan gaan. Ook dat is een belangrijk signaal vanuit de Europese Raad. De conclusie is duidelijk: het debat mag niet verengd worden tot enkel een kwestie van staatssteun. En dat is op de Europese Raad dan ook niet gebeurd, spijts de vele aandacht die de staatssteunkwestie gekregen heeft.

Voor wat de voorbereiding van het Europees voorzitterschap van België in de eerste jaarhelft van 2024 betreft, kan Matthias De Moor meedelen dat daarover nu al meermaals per week overleg gepleegd wordt door de verschillende betrokken collega's. Het gaat daarbij onder andere over het vaststellen van de thematische prioriteiten. Te dien einde wordt goed opgevolgd wat het Zweedse en het Spaanse voorzitterschap van de eerste en de tweede helft van dit jaar nog voor elkaar zullen krijgen. Het is immers noodzakelijk om goed te weten waar wij nog mee geconfronteerd zullen worden. De vinger wordt dan ook goed aan de pols gehouden. Vlaanderen heeft vorig jaar al zijn Projectplan EU-voorzitterschap 2024 goedgekeurd. En ook wat dat betreft wordt goed in de gaten gehouden waar er mogelijk nood zou kunnen zijn aan actualisering.

Een probleem dat zich in dit verband stelt, en dat eigenlijk veeleer een goed teken dan een probleem is, is dat er erg veel enthousiasme leeft rond dat voorzitterschap, wat zich onder meer vertaalt in de politieke wil om heel veel informele raden te organiseren. Oorspronkelijk werd begroot dat er een veertiental dergelijke raden zouden kunnen worden georganiseerd, maar ondertussen zijn er al zo'n 24 ideeën voor zo'n informele raden. Het hoeft geen betoog dat dat grote aantal ook flink wat praktische repercussies heeft, onder andere qua vervoer en beveiliging. En ook het kostenplaatje neemt overeenkomstig toe. Dat soort zaken en de praktische voorbereidingen worden momenteel besproken. Het is duidelijk dat ook Vlaanderen op die toch wel belangrijke momenten een maximale zichtbaarheid moet nastreven.

2.2. Antwoorden op de vragen van Philippe Muyters

Matthias De Moor bevestigt dat Vlaanderen inzake de piste om via staatssteun bepaalde internationale protectionistische tendensen te counteren, ten volle de vereisten van tijdelijkheid en duidelijke criteria onderschrijft. Vlaanderen heeft zich heel duidelijk gepositioneerd in dat debat en een en ander is ook letterlijk opgenomen in de Raadsconclusies. In de vooropgestelde initiatieven waarmee de Europese Commissie allicht al in maart naar buiten zal komen, zal daar dan ook

rekening mee worden gehouden. Zo zal het onder andere in de Net-Zero Industry Act wel gaan over staatssteun, maar zal er ook rekening worden gehouden met de besprekingen op de Europese Raad.

De discussie rond economic governance loopt al langer. Het betreft hier dus zeker geen volledig nieuw verhaal. Vandaar ook dat de Vlaamse Regering zich daar bijzonder tijdig in gepositioneerd heeft. Maar op vraag van de Europese Raad is de zaak nu wel in een stroomversnelling aan het komen. Dit mee omdat de Italiaanse piste om een en ander buiten begroting te houden toch wel degelijk te berde is gekomen, hetgeen ertoe geleid heeft dat de lidstaten zichzelf hebben moeten bevragen over hun houding ten aanzien van dit idee. Deze discussie loopt dus. Zo was er vandaag, 14 februari 2023, in het kader van de Ecofin nog een vergadering over economic governance. De Belgische permanente vertegenwoordiger heeft in dat verband aangegeven dat er duidelijk een versnelling in de gesprekken te constateren valt. Tegen april-mei, dat wil zeggen na de besprekingen over dat onderwerp op de volgende Europese Raad, zal de Europese Commissie hierrond allicht dan ook wel enkele voorstellen lanceren.

Matthias De Moor verklaart verder de idee zeer genegen te zijn om op 9 mei – Europadag – iets te organiseren rond concurrentiekracht. Vanuit de Vlaamse vertegenwoordiging zal men dit graag mee faciliteren. Desgewenst kunnen er contacten gelegd worden met relevante bewindspersonen in de Europese instellingen. Daarbij kan onder andere gedacht worden aan Europese Commissarissen. Hij gaat ervan uit dat er hierover verder contact zal worden gehouden tussen deze commissie en de diensten van de Vlaamse vertegenwoordiging. Het thema is alleszins bijzonder actueel en leeft heel erg binnen de Europese instellingen, maar ook bij verschillende stakeholders. Ook diverse Vlaamse bedrijven zijn daar heel erg mee bezig, en dat met name omdat sommige ervan momenteel toch echt wel een existentiële crisis lijken door te maken.

2.3. Antwoorden op de vragen van Karin Brouwers

Met betrekking tot de gesprekken over de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie herhaalt de spreker dat de Commissievoorzitter weliswaar enigszins de toon zet, maar dat er toch onverkort wordt vastgehouden aan de vigerende toetredingscriteria. Heel misschien is er een zekere openheid om die gesprekken sneller te laten starten, maar het enige resultaat daarvan zal zijn dat het dan wel héél erg lange gesprekken zullen worden die zich over vele jaren zullen uitstrekken. De afronding van die gesprekken en de uiteindelijke toetreding zullen er niet door versneld worden. Een snellere toetreding zou veronderstellen dat Oekraïne extreem snelle vooruitgang boekt in zijn hervormingen en in het lopende conflict met Rusland. Zulks lijkt niet in de lijn der verwachtingen te liggen.

In het licht van de tragedie die zich heeft afgespeeld in Turkije en Syrië, heeft de Europese Raad vooral zijn steun willen betuigen, evenals zijn principiële bereidheid om hulp te verlenen. Over de praktische uitrol van die hulp heeft de Europese Raad zich niet uitgesproken. Het valt dus nog maar te bezien in hoeverre hulpverlening in Syrië überhaupt mogelijk is, en of deze al dan niet gehinderd wordt door bestaande sancties. Idem voor de mate waarin men de Koerdische gemeenschap daarin zal willen erkennen of kunnen bereiken. Dat zijn vragen waar men tijdens de voorbije besprekingen niet in detail is op ingegaan. Het spreekt echter voor zich dat er daar enorme inspanningen geleverd zullen worden. Voor de Europese Unie zal het dienovereenkomstig dan ook belangrijk zijn om er op een of andere manier toch op toe te zien dat de verstrekte middelen goed besteed worden en goed terecht komen, ook op plaatsen die minder voor de hand liggen. Dat alles zal zeker met enige prioriteit geconcretiseerd en opgevolgd worden.

De vraag naar de hoegrootheid van de middelen die via de reeds bestaande Europese fondsen zouden kunnen worden gemobiliseerd is absoluut pertinent, maar kan Matthias De Moor niet beantwoorden. Hij zal wel een poging ondernemen om zelf tot zo'n overzicht te komen. De grootteorde van een en ander is immers wel degelijk relevant. Idem overigens voor de vraag naar de omvang van de in België en Vlaanderen aanwezige bevroren Russische tegoeden. Ook dat zal nagevraagd moeten worden. De informatie in kwestie zal achteraf aan de commissie worden bezorgd ten behoeve van het verslag.

Op de Europese Raad is verder ook aandacht besteed aan de arbeidsmarkt en aan de nood om te investeren in de skills die nodig zullen zijn in het kader van de groene en de digitale transitie. Daar zullen de nodige middelen voor vrijgemaakt moeten worden. Dat staat dus ook op de agenda en ligt mee vervat in het signaal dat de Europese leiders nu gegeven hebben. Dit maakte trouwens mee het voorwerp uit van een mededeling van de Europese Commissie en komt ook voor in de hoger reeds vermelde Vlaamse visienota over de versterking van de concurrentiekracht van de Europese industrie (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1569/1). Er bestaat dus een brede consensus over het feit dat men daar voldoende aandacht moet aan besteden, en voldoende moet in investeren.

Op de vraag over de eventualiteit van het opzetten van Europese opvangcentra moet de spreker het antwoord voorlopig schuldig blijven. Hij zal dit laten nagaan en de daarover beschikbare informatie aan de commissie laten bezorgen ten behoeve van het verslag.

2.4. Antwoorden op de vragen van Karl Vanlouwe

Wat de impactanalyse betreft van de sectoren die potentieel het meest geneigd zouden kunnen zijn om in te gaan op de verlokkingen die uitgaan van de Inflation Reduction Act beaamt Matthias De Moor dat het inderdaad gaat over producenten van batterijen, electrolyzers, windturbines, zonnepanelen en dergelijke meer. Van deze sectoren is onomstotelijk vastgesteld dat ze negatief geïmpacteerd worden door de energieprijzen, door de moeilijker toegang tot kritieke grondstoffen en door de subsidies waarin de Inflation Reduction Act voorziet. Het is een goede zaak dat daar van Europese kant uit op gefocust zal worden, want ook Vlaanderen zal daar dan mee de vruchten van kunnen plukken. De kwestie van impactanalyses ligt altijd moeilijk. Men kijkt nogal eens richting Europese Commissie om dergelijke studies uit te voeren. Die houdt doorgaans echter de boot af, aangezien dergelijke analyses bijzonder arbeids- en tijdsintensief zijn. De middelen van de Europese Commissie zijn immers ook niet onbeperkt. Impactanalyses op lidstatelijk, laat staan deelstatelijk niveau zijn dan ook erg zeldzaam. En in de weinige gevallen dat er wel op zo'n vraag wordt ingegaan, zijn de betreffende studies ook maar zelden af op het moment dat er beslist moet worden. Van die piste verwacht Matthias De Moor dan ook niet echt veel heil. Het signaal dat er met de noden van de betrokken sectoren en bedrijven rekening zal worden gehouden is sowieso gegeven, en ze blijven ook in hoge mate actief in Vlaanderen. Dat is dus al behoorlijk positief.

Inzake de heropbouw van Oekraïne beaamt de spreker dat dit weliswaar een taak voor de langere termijn zal zijn, maar dat belet niet dat we daar nu wel degelijk al moeten over nadenken en moeten voor plannen. Dat is ook een belangrijk signaal richting Oekraïne. Het land moet perspectief krijgen, het moet weten dat het er ook na het conflict niet alleen voor zal staan. Die wederopbouw zal hoe dan ook een bijzonder groot en langdurig project worden. Daarnaast kan ook het tienpuntenvredesplan dat president Zelensky eind 2022 heeft voorgesteld, een handige kapstok vormen om een bijkomend langetermijnperspectief te bieden. De Europese Raad heeft zich hieromtrent op zijn recentste bijeenkomst ook heel duidelijk geaf-fermeerd als steunende partij. In dat tienpuntenplan wordt ook aangegeven welke lange weg er nog zou moeten worden doorlopen. Het gaat dan met name over de

volledige terugtrekking van alle Russische troepen, het integraal respecteren van de grenzen van voor de invasie, het herstel van de territoriale integriteit van Oekraïne. En ook een aantal bijzonder nijpende kwesties komen daarin aan bod, zoals het garanderen van de nucleaire veiligheid rond de centrale van Zaporizja. Er worden in het tienpuntenplan dus heel wat succesief te realiseren mijlpalen geformuleerd. Dat maakt meteen ook duidelijk dat de heropbouw van Oekraïne nog niet voor meteen zal zijn.

Voor wat het tiende sanctiepakket betreft, laat Matthias De Moor opmerken dat hij daar niet al te diep op kan ingaan omdat een en ander momenteel nog grotendeels onder de hoofding van de confidentialiteit valt. De eerste 'confessionals' daarrond hebben ook pas het voorbije weekend plaatsgevonden. Dat zijn bilaterale onderhandelingen tussen de verschillende lidstaten en de Europese Commissie. Voor wat dit betreft is er in de Belgische context overigens sprake van een zeer goed lopende intrafederale informatiedeling en informatiedoorstroming. Vlaanderen is hier dan ook actief bij betrokken. Daardoor kan tijdig worden ingeschat welke impact bepaalde door de Europese Commissie voorgestelde sancties zouden kunnen hebben op ons bedrijfsleven. Ook hier blijft de basisvraag steeds of deze of gene sanctie het Russische regime wel degelijk meer schaadt dan het onszelf schaadt. Dat blijft nog steeds een van de leidende principes en zelfs de toetssteen bij uitstek. Daarnaast dient natuurlijk ook steeds bekeken te worden of de lasten, dat wil zeggen de impact van de sancties, min of meer gelijkelijk verdeeld is over de lidstaten van de EU. Het kan niet zijn dat één of enkele lidstaten de bulk van de lasten dragen. De Vlaamse overheid houdt hiervoor ook contact met bepaalde belanghebbenden en mogelijk geïmpacteerden, kwestie van op voorhand een goede inschatting te kunnen maken van de potentiële impact van voorgestelde sancties op Vlaanderen. In dat verband kan de spreker toch al meedelen dat volgens de signalen die hij mocht ontvangen, de sancties die nu worden voorgesteld niet echt moeilijk zullen liggen bij de lidstaten. Dat hoeft ook niet echt te verbazen, aangezien de Europese Commissie er allicht wel op gebrand is om op een vlotte manier, tegen de symbooldatum van 24 februari – de verjaardag van de Russische invasie – een sanctiepakket te kunnen voorstellen.

Daarnaast is er ook blijvende aandacht voor het naleven van de al eerder doorgevoerde sancties en voor het tegengaan van pogingen om die sancties te omzeilen. Daar worden trouwens frequent ook analyses over gevraagd en uitgevoerd. En de resultaten van die analyses vormen dan op hun beurt een factor bij het bepalen van verdere sancties. Ook Wit-Rusland kan in dit verband niet onvermeld blijven. Het fungeert immers als een soort hub voor het omzeilen van de sancties tegen Rusland. Er wordt dan ook bekeken in welke mate bepaalde sancties tegen Rusland ook getransponeerd kunnen worden naar Wit-Rusland.

Inzake de bilaterale overlegmomenten tussen president Zelensky en enkele groepen van EU-lidstaten, meent Matthias De Moor te mogen zeggen dat deze groepen niet werden samengesteld op basis van gedeelde inhoudelijke posities. Een en ander was klaarblijkelijk louter het gevolg van een logistiek-organisatorische redenering. Er moeten dus niet meteen grote punten van overeenkomst worden gezocht tussen België, Luxemburg, Ierland, Portugal en Malta. Er moet hier echt niet te veel achter gezocht worden. De verschillende groepen zijn veeleer at random samengesteld.

De *commissievoorzitter* neemt er akte van dat Matthias De Moor met betrekking tot een aantal vragen nog aanvullende informatie zal bezorgen aan de commissie. Ze noteert ook de steun die hij heeft toegezegd voor de werkzaamheden van de commissie rond de visienota over de versterking van de Europese concurrentiekracht in het kader van de Europadag. Ze dankt hem voor de ruime toelichting die hij opnieuw heeft willen verschaffen en kijkt al uit naar de debriefings van de volgende Europese Raden.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karin BROUWERS
Johan DECKMYN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie
Ecofin	Economic and Financial Affairs
ERDF	European Regional Development Fund
EU	Europese Unie
IRA	Inflation Reduction Act
kmo	kleine of middelgrote onderneming
VLEVA	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VS	Verenigde Staten

BIJLAGE:
Aanvullende informatie verstrekt door Matthias De Moor

BIJLAGE: Aanvullende informatie verstrekt door Matthias De MoorBevroren Russische tegoeden

De omvang van de bevroren tegoeden fluctueert, maar bedraagt ongeveer 40 miljard euro bevroren tegoeden in strikte zin en 200 miljard euro geblokkeerde transacties (vooral gelinkt aan de Russische centrale bank). Een groot deel daarvan is voor rekening van Euroclear, wat de specifieke Belgische rol en de hoge bedragen verklaart. Een deel van deze tegoeden en transacties (gelinkt aan het Russische clearing house NSD) kan echter gradueel vrijgegeven worden en behoort eigenlijk toe aan Europese en Amerikaanse spelers.

De werkzaamheden rond de confiscatie van bevroren Russische tegoeden voor de heropbouw van Oekraïne gaan verder. De politieke druk blijft hoog, maar technisch en juridisch is dit zeker niet evident. Volgens een paper die de Europese Commissie recent uitschreef zijn er wel opties. Die paper wordt nu verder bekeken en uitgewerkt, onder andere wat de juridische haalbaarheid betreft. Dit komt in de nieuwe Raadswerkgroep "AHWP (Ad hoc Working Party) on the use of frozen and immobilized Assets to support Ukraine's reconstruction" aan bod. Daarnaast zijn er ook al een aantal wetgevende voorstellen in behandeling over meer confiscatie in het algemeen, ook gelinkt aan zware criminaliteit bijvoorbeeld) alsook de toevoeging van schending van sancties als 'eurocrime' eind november, die de weg voorbereidt voor de 'freeze and seize'.

We behoren tot de beste leerlingen wat betreft het bevroren en blokkeren van Russische tegoeden, en steunen in principe het gebruik van bevroren Russische tegoeden voor de heropbouw van Oekraïne. Tegelijk moeten de juridische moeilijkheden inzake confiscatie van deze tegoeden blijvend erkend worden en manen we aan tot realistische verwachtingen.

Bestaande EU middelen

Een volledig overzicht is momenteel op Vlaams niveau nog in opmaak en ook uit Europese documentatie is een helder overzicht vooralsnog geen evidentie. Het gaat dan ook om een breed scala aan instrumenten die tot op zekere hoogte met elkaar verweven zijn en waar een stuk van de middelen voor zijn opgebruikt, maar een heel stuk ook nog niet. Velen daarvan vallen onder de noemer NextGenerationEU, met als grootste post de Faciliteit voor Herstel en veerkracht en de RePowerEU middelen die daar voor een stuk aan gekoppeld worden. Ook zijn er nog middelen ter opvang van de gevolgen van Brexit die nog beschikbaar zijn, alsook reguliere instrumenten zoals ERDF, ESF, InvestEU, Horizon Europe, Innovation Fund, financieringsinstrumenten van de Europese Investeringsbank, Ondanks de complexiteit proberen we tot een overzicht te komen.

Europese opvangcentra

Het idee om vluchtelingen buiten de EU-grenzen op te vangen is niet nieuw maar ook gecontesteerd. Deze piste dient gesitueerd onder de benadering om het migratie- en vluchtelingenbeleid (deels) te "externaliseren", maar is allesbehalve concreetiseerd in het actuele EU-beleid en evenmin in beleidsintenties. Voorstanders van dat idee laten zich voornamelijk door het Australische voorbeeld inspireren. Overigens kan ook de Turkije-deal waarbij de EU heel wat middelen richting Turkije stuurde ten behoeve van de opvang van Syrische vluchtelingen als een partiële toepassing van dat idee worden beschouwd.

De Mededeling over het nieuw migratie- en asielpact (MAP - COM(2020) 609 final) besteedt heel wat aandacht aan de (evidente) noodzaak om bij dat beleid sterk te investeren in internationale partnerschappen maar het betreft dan wel het hele scala van maatschappelijke uitdagingen in derde (wereld) landen. Daarnaast wordt in die mededeling ook sterk gepleit voor een beter grensbeheer met ingebrip van een betere screening van wie (als 3de-lander) in de EU wil of wie op basis van het internationale asielrecht recht heeft op bescherming. Voor sommigen hoort het concept van opvangcentra (buiten de EU) daarbij maar dat is vooralsnog niet concreet gemaakt.